

Aydınlara açık mektup

“Yetmez ama evet” tavrının muhasebesine çağrı

Türkiye'nin yüreği solda olan binlerce, on binlerce aydını yakın bir geçmişe kadar Recep Tayyip Erdoğan'ı destekledi. Kimi başından itibaren, kimi 2005 ya da 2007'den başlayarak, kimi 2010 anayasa referandumu ile birlikte. Bunun ne kadar vahim bir şey olduğu ortada değil mi? Bu deneyim neden tartışılmıyor?

Bugün, 2013'ten, Gezi ile başlayan halk isyanından, “Kobani düştü düşecek”ten, twitter ve facebook yasağından, “başı örtülü bacım”dan, “camide içki içtiler”den, Ali İsmail'den, Berkin'den ve öteki şehitlerimizden, bütün zorbaca uygulamalardan sonra kendi kendinize dönüp, başınızı ellerinizin arasına alıp “ben ne yaptım?” diye sordunuz mu, eğer o aydınlardan biriyseniz?

Biliyoruz, kiminiz “o günün koşulları öyle gerektiriyordu” diyor hâlâ. Kiminiz “ben Erdoğan'ı değil, demokrasiyi destekledim” diyor. Kiminiz “Erdoğan 2013'e kadar demoklattı, sonra bozuldu” diyor. Böyle diyenleriniz geçmişin hesabını veremediği için kendi kendilerini aldatıyor. Bir canavarı büyüyenler şimdi geçmişte yaptıkları hatayı kendilerine bile itiraf edemiyorlar, mazeretler buluyorlar.

Sözümüz hatasını görmeyene ve görmek istemeyene değil. Sözümüz

onurlu ve dürüst bir tavır alarak “ben ne yaptım?” diye sorana. Sözümüz aydın sorumluluğu taşıyarak özeleştiri yapabileceklere. Sözümüz aynı tür bir hatayı gelecekte başka şekillerde yapmaktan kaçınmak isteyenlere. Gelin kısacık bir muhasebe yapalım.

Tayyip Erdoğan’a desteğin teorik temelleri

Hangi gerekçelerle Tayyip Erdoğan gibi bir gericiye destek verdiniz, bir hatırlayalım. Türkiye tarihinde demokrasinin, hatta “sağlıklı” bir kapitalizmin gelişmesinin önünde bir engel olarak yükselen bir güç vardı size göre: bürokratik oligarşi. Buna karşı mücadele ediyordu Tayyip Erdoğan ve AKP. Bu nedenle, niyeti ne olursa olsun “objektif olarak” demokrat bir konumdaydı. Askeri vesayete karşı sivil toplumun, demokrasinin, insan haklarının yolunu açıyordu. 2010 Anayasa Referandumu tam da bunun ifadesi olarak 12 Eylül dönemine son veriyordu, bir “ileri demokrasi” haline getiriyordu Türkiye’yi. Öyleyse, “yetmez, ama evet”ti!

Bir de ikinci bir gerekçeniz vardı: hangi nedenle olursa olsun, AKP Avrupa Birliği’nin (AB) talepleri doğrultusunda davranıyor, Türkiye’yi adım adım demokratikleştiriyordu. AB ise bir barış, demokrasi, sosyal haklar projesiydi, ulus devletlerin yarattığı cendereyi ortadan kaldırıyor. Türkiye için AB demokrasi demekti, “sosyal Avrupa” türü işçi hakları demekti, Kürt kardeşlerimizin gözünden Kürtlere özgürlük demekti.

Öyleyse, bürokratik oligarşinin on yıllardır süregelen vesayetçi, ulus devletçi, despotik yönetimine karşı, bir süre boyunca AKP’yi desteklemek doğru idi.

Teori, “bürokratik oligarşi” teorisinin ters yüzü olan üçüncü bir ayakla tamamlanıyordu: AKP neden demokratik bir güç rolü oynuyordu? Çünkü Türkiye’nin tarihi, bürokratik oligarşinin hâkimiyetindeki bir “devlet” ile o devletin kısıvrak bağladığı bir “sivil toplum” arasındaki, ya da benzer bir teorinin söylediği gibi, bir “merkez” ile bir “çevre” arasındaki mücadelenin tarihi idi. AKP, demokrasi getirecek olan “sivil toplum”un veya “çevre”nin temsilcisi olduğu için demokrattı.

İflas masası hâlâ kurulmadı!

Tayyip Erdoğan’ı terk ettiniz. Mecburen. Çünkü önce o sizi terk etti. Ama bu teorileri hiç mi hiç sorgulamadınız. Bir siyasi hattın iflası bu kadar belirgin iken arkasındaki teoriyi incelememek hangi aydın sorumluluğuna uyar? Bundan daha önemlisi: elinizde bu teoriyle yarın bir daha yine böyle büyük hatalar yapmayacağınızın ne garantisi var?

Bürokratik oligarşi teorisi Türkiye solunun 12 Eylül sonrasında Mark-

sizden kaçışının ürünü olan bir yüzeyselliktir. O hâkimiyet sistemi, şu ya da bu bürokrasinin değil, doruk noktasını TÜSİAD’da bulan Batıcı-laik tekelci burjuvazinin sistemidir. 12 Eylül de, 28 Şubat da tek başına TSK operasyonları değildir, burjuvazi de boynuna kadar o bataklığın içindedir. Meseleyi bir bürokrasiye indirgediniz ve böylece köklerinin derinliğini kavrama olanağından yoksun kaldınız. “Vesayet sistemi” dediğiniz sistem bir sınıfın hâkimiyet sistemi olduğu için ortadan kaldırılmasının da bir sınıf mücadelesi gerektirdiğini unuttunuz.

AB ise hiçbir zaman bir barış, demokrasi, sosyal haklar projesi olmadı. ABD ve Japonya karşısında daha güçlü olmak isteyen, bunun için birleşmeye çalışan Avrupa emperyalizmlerinin bir birliği idi. Sizin inandığınız kılavuzlar AB’yi demokrasinin kaynağı olarak gösterirken Marksistler faşizmin Avrupa’daki adım adım yükselişini sergiliyordu. Şimdi ne oldu? Le Pen’ler, Altın Şafak’lar, Jobbik’ler ne anlama geliyor? Irkçı geleneğiyle Avrupa mı “çok kültürlü radikal demokrasi” verecek dünyaya? Sizin kılavuz belledikleriniz Avrupa’nın sosyal haklar cenneti olduğunu söylerken Marksistler “AB Avrupa kıtasında İMF’nin kod adıdır” diyordu. Duyanlarınız, okuyanlarınız burun kıvırmıştır. Yunan halkına kemer sıkma programıyla kan ağlatan Troyka kim? Avrupa Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve İMF!

AB Türkiye’ye demokrasi getirmeye hiç niyet etmedi. Bütün derdi Türkiye’nin pazarı, jeostratejik önemi, İslam dünyasına bir köprü olmasıydı. Ama Türkiye’yi kazanırken kendi işçi hareketine, sosyalistlerine, demokratlarına eli yüzü düzgün bir ülke sunmak zorundaydı. Avrupa burjuvazisi Türkiye’yi kendi kamuoyu için paketledi. Sonunda 2004’te ne ilan etti AB? Türkiye’nin Kopenhag kriterlerine uygun hale gelmiş bir demokrasisi olduğunu, değil mi? Marksistler AB’nin Türkiye’de “bon pour l’Orient” bir demokrasi ile yetineceğini söyledi.

Şimdi geçtiğimiz on yıla bir bakın: kendine saygısı olan bir tek kişi bile bu kararın maskaralık olduğunu söylemeden edebilir mi? Şimdi AB küçük homurtular çıkarmaktan başka ne yapıyor? Nerede dostlar, anlı şanlı “Kopenhag Kriterleri” niz? Bazıları 2004’te müzakereler başlarken Türkiye’nin “demokratik devrim” yaşadığını bile söyledi. Ne oldu o “demokratik devrim”e? Sosyal haklar mı dediniz? Soma? 2,5 milyon taşeron işçisi? Grev “ertelemeleri”? DİSK’in, KESK’in başına musallat olup AB’cilik yapan liberaller on yıl sonra bu konularda ne diyor acaba?

“Sivil toplum” veya “çevre”nin demokratiğine gelince, bu çok eski bir hikâyedir. Türkiye solunda önce küçük, sonra büyüyen bir kesim, en sonunda büyük çoğunluk bu masala inanmayı seçti. Önce Menderes. Ardından

Demirel. Sonra Özal. En son Erdoğan. Her birinden demokrasi bekleyen oldu. Bekleyenler kafalarını sınıf gerçeğinin duvarına çarptı. Marksistler ilk günden söyledi: Tayyip Erdoğan ve AKP, yükselmekte olan İslamcı burjuvazinin tekelcileştiği aşamada TÜSİAD burjuvazisine karşı verdiği üstünlük mücadelesinin taşıyıcılarıdır. Bu kanatların arasında ekonomik, siyasal, ideolojik rekabet vardır; ama işbirliği ve ortaklık da. Zira düşman kardeşlerdir. Burjuvazinin İslamcı kanadı da öteki kadar acımasız ve hoyrattır. Başta karşı cepheyi bölmek için sureti haktan görünür, sonra manevra yapıp kendi vesayetini kurar. “Biz yanılmadık, Tayyip Erdoğan değişti” teorisi hâlâ aldanmaya devam etmeye gönüllü olarak adını yazdırmaktır!

Örnek mi? 2010 Anayasa Referandumu. Siz onu ilerici sandınız, 12 Eylül’ün hukuk düzenine son veriyor sandınız. Tayyip Erdoğan bu “torba anayasa” değişikliklerine ne “şeker”ler katmamıştı! Kadınlara pozitif ayrımcılık, kamu emekçilerine grevsiz toplu sözleşme hakkı (neden grevsiz, düşündünüz mü hiç?), genel grev yasağının kalkması, çocuk hakları, ombudsman, kişisel veriler ve en önemlisi 12 Eylül cuntacılarının yargılanmasını yasaklayan Geçici 15. maddenin kaldırılması. Bunların Türkiye’nin politik hayatında en ufak bir önemi oldu mu beş yıldır? “Hayır, biz bunlara kanmadık, referandum yargı vesayetini sona erdiriyordu” diyenleri duyar gibiyiz. Evet, Tayyip Erdoğan “üstünlerin hukuku değil, hukukun üstünlüğü” demişti. Şimdi elinizi vicdanınıza koyun ve kendi kendinize cevap verin: bugün “hukukun üstünlüğü” mü geçerli? Yoksa bazılarınızın yeni keşfettiği gibi yeni bir vesayet mi? Daha da ötede yargı üzerinde zorbaca bir tahakküm mü?

Her şeye yeniden bakmak, yeniden başlamak!

Değişmek! Dünyaya yeni gözlerle bakmak! Türkiye’yi Brüksel’den değil Soma’dan yorumlamak! Buna acil bir ihtiyaç var.

O kadar büyük yanılgılardan geliyor ki aydınlarımız! Geriye doğru bir bakın: *Radikal* ve *Taraf* gazetelerini “sol” gazeteler diye düşünmediniz mi? Ahmet Altan 13 Eylül 2010 günü gazetesine AKP’nin borazanı *Star* ile aynı manşeti atmıştı: “Halk yönetime el koydu”. Sol gazete! *Radikal*’in esas yöneticisi İsmet Berkan, Erdoğan’ın “Kabataş’taki başı örtülü bacım” hikâyesi için “her fani bir gün o olayın videosunu görecek” tutumu takındığında şaşırдыңız mı? Biz şaşırmadık!

Uzun yıllar boyunca *Birikim* dergisinden beslenmediniz mi? Aranızda daha genç olanlar orada bir makalesini yayımlatmayı bir onur gibi görmedi mi? Onu Türkiye’de solun tartışma platformu, yenilikçi bir sosyalizmin sesi gibi görmediniz mi? Oysa “yetmez, ama evet”in fikri kaynakları orada ge-

liştirilmedi mi? Bu kadar korkunç ve gerici bir politikaya sistematik olarak temel hazırlayan, Türkiye tarihini baştan sona yanlış yorumladığı ortaya çıkmış olan bir fikir odağını “sol” olarak kabul edip yürüyüp geçecek misiniz? “Olur böyle hatalar” mı diyeceksiniz?

12 Eylül’den beri sayıları hızla artan, siyasi etkileri neredeyse bütün solu, hatta sözde onlara karşıt olan akımların ve örgütlerin önemli bir bölümünü bile kavrayan liberallere fikir önderi diye bakmadınız mı? Murat Belge’ler, Ömer Laçiner’ler, Ahmet İnel’ler, Halil Berktaş’lar, Baskın Oran’lar, Nabi Yağcı’lar, hatta solla geçmişte en ufak bir ilgisi olmamış olan Fuat Keyman’lar sizin, düşüncelerinizi oluştururken yüzünüzü çevirdiğiniz “sol” düşünürler olmadı mı? Kürt dostlarımıza ve Kürt özgürleşme davasına gönül vermiş arkadaşlarımıza soruyoruz: Erdoğan’ın Suriye politikasına uzun süre boyunca destek olan Cengiz Çandar’ın yanı sıra, Mehmet Altan’ı ve benzerlerini hep dinlediğiniz, ama Marksistlere hiç kulak vermediğiniz doğru değil mi?

Bırakalım Türkiye’yi, dünyaya bakalım. Sol kültürünüzü nasıl oluşturduunuz? Spinoza, Nietzsche, Wittgenstein okudunuz. Nazizm’i desteklemiş Heidegger ve Carl Schmitt’leri bile okudunuz. Okumayın demiyoruz. Ama Marx ve Engels’i kendi yapıtlarından okuyunuz ne kadar az! Foucault, Lacan, Derrida, Deleuze, Baudrillard, Lyotard, Hannah Arendt, Bourdieu, Laclau-Mouffe okudunuz. Okumayın demiyoruz. Ama Lenin, Trotskiy, Luxemburg, Lukacs, Mandel, Sweezy, Samir Amin, Hobsbawm, Braverman okumayı reddettiniz. Marksizme bulaştığınızda Gramsci’den başka kimseyi merak etmediniz. Keşke Gramsci okusaydınız, Gramsci’yi bile post-Marksistlerden okudunuz. Marksizmin kendisini ise Zizek’ten, Badiou’dan, Negri’den öğrenmeye çalıştınız. Modalar hakikatin sesi midir? 1980’li yılların başından beri hüküm sürmekte olan neoliberal taarruz çağının gerici karakterde olduğunu siz de biliyorsunuz. Gerici bir dönemin ideolojisi ve teorisi de onun gericiliğinin etkilerini taşıyor olmasın?

Size yazdığımız bu açık mektup bir uyan borusudur. Post-Marksizmin, postmodernizmin, “kültür incelemeleri”nin, kimlik politikasının fantastik dünyasında kelime ve dil oyunları ile eğlenmeye son verme çağrısı. İnsanlık düşüncesinin baskıyı, sömürüyü, eşitsizliği bu dünyanın yüzünden silmek için yaptığı büyük atılımı unutturmaya çalışan akımlara inat, sınıfı, ezilen ulusu, ezilen cinsi ve bütün öteki zulüm biçimlerini maddi temelleriyle anlamaya bir çağrı. Kimliklerimizi bencilce yaşayabileceğimiz bir dünya değil, insanın insana kulluğunun sona erdiği, her kişinin gelişmesinin bütün toplumun gelişmesinin koşulu haline geldiği bir dünya için mücadele etmeye çağrı.

Size, Tayyip Erdoğan’ın ve AKP’nin iktidarını kökünden sarsan büyük

halk hareketinin, Gezi ile başlayan halk isyanının, hepimizin yüz akı olan o büyük şenliğin başlangıcının ikinci yıldönümünde yapıyoruz bu çağrıyı. Gelin, yüreği solda olan aydınların Tayyip Erdoğan'la arasında var olan o büyük uçurumu yadsınamaz bir çıplaklıkla ortaya çıkartan o büyük isyanın düşünce planındaki sonuçlarını birlikte çıkaralım.

Gezi isyanında pratikte bir özeleştirme yaptınız. Gelin şimdi o özeleştirmenin teorik sonuçlarını çıkartalım. Siz yanıldığınızı temellerini anlamaya çalışırken bize de nerede yanıldığımızı anlatın. Marksizme ne eleştiriniz varsa tartışalım. Ama Marksizmi ciddiye alarak. **Devrimci Marksizm** dergisi Yayın Kurulu olarak kendi sayfalarımızda ve başka ortamlarda, dergi sayfalarında ya da sempozyum ve konferanslarda bunları tartışmaya hazırız. Formel değil enformel tartışma ortamları yaratmak gerekiyorsa, onları da yaratalım. Ama tartışalım.

Yalnız, AKP'nin "bürokratik oligarşi"yi yıkacağı, AB'nin demokrasi, sosyal haklar ve Kürtlere özgürlük getireceği, Türkiye tarihinin devlet ile sivil toplum arasındaki çelişkinin tarihi olduğu türünden fikirlerle uğraşmayan, akademik bir tatlı su Marksizmi değil bizim tartışmak istediğimiz. Dünyanın ve Türkiye'nin sorunlarıyla boğuşarak ilerleyen, dürüst, açık sözlü, hiçbir şeyin eleştirisinden, özeleştirmeden bile korkmayan bir Marksizm. Dünyayı değiştirmenin kılavuzu olabilecek bir Marksizm. Gelin sadece işçi sınıfının ve yoksul emekçilerin değil, bütün ezilenlerin sorunlarının Marksizm çerçevesinde ele alınıp alınamayacağını tartışalım.

Çağrımız, eski Marksistlere değildir! Çağrımız, dünyanın sınıflara ayrıldığı gerçeğini geçmişte gördüğü halde yorgunluk içinde Marksizmi terk ederek kendi sınıf safını başka yerde seçmişlere değildir. Çağrımız, yüreği solda olduğu halde dönemin atmosferinden etkilenerek Marksizme yüzünü hiçbir zaman tam olarak dönmemiş olanlardır. Gelin tartışalım. Birlikte dünyayı anlayalım. Ama değiştirmek istiyorsak.

Bunu yapmazsanız korkarız gelecekte de liberalizm gibi görünen, demokrasi diyen her şeyin peşine takılıp düş kırıklığı üzerine düş kırıklığı yaşayacaksınız.

Oligarşileri yıkmamanın, vesayetlere son vermenin yolu da Marksizmden geçer.

Devrimci Marksizm Yayın Kurulu
31 Mayıs-1 Haziran 2015